

Ἐταιρίας, ἀπέδειξεν εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον τὴν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ ἱκανότητα καὶ τὴν φιλομάθειαν. Διὸ τὸ 1841 ἔτος, τὴν 30 τοῦ Ἰανουαρίου μηνός, ἐξελέχθη παμψηφεί πρόεδρος τῆς αὐτῆς Ἐταιρίας ἢ ἐκτοτε διευθύνει μετ' ἀξιοπαίνου ζήλου καὶ ἰδιαζούσης δεξιότητος, ὡς μάλιστα καταφαίνεται ἐν ταῖς ἐντυπώσεσιν γενικαῖς συνεδριάσεσιν, ὧν περίληψις δημοσιεύεται κατ' ἔτος διὰ τῆς *Handwörter*, καὶ ἐκ τῶν κατὰ καιροὺς ἐκδιδθημένων ὑπ' αὐτοῦ διατριβῶν ἐν τοῖς πρακτικαῖς τῆς αὐτῆς Ἐταιρίας. Τὸ 1844 ἔτος μετέβη εἰς Σκωτίαν καὶ τὰς Κάσσιτεραίους νήσους (*Feroënes*), τὰς ἄλλοτε ὑποτελεῖς τοῦ δανικοῦ θρόνου. Τὸ 1846 ἐπιβὰς εἰς πλοῖον τοῦ βασιλικοῦ δανικοῦ ναυτικοῦ, μετέβη πρὸς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς καὶ ἐπισκέφθη διάφορα μέρη τῆς χώρας ἐκείνης, ἰδίως δὲ τὴν ὠραίαν νήσον *Μαδέραν* προὔτιθετο, δὲ ὡς εἶπε πρὸς ἕν τῶν μελῶν τῆς ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς, νὰ εἰσπλεύσῃ καὶ εἰς τὴν *Μεσόγειον* ὅπως ἐπισκεφθῇ τὴν μουσοτρόφον Ἑλλάδα· ἀλλ' ἔνεκα σπουδαίων ὑποθέσεων ἠναγκάσθη ν' ἀποβιβάσθῃ εἰς *Γάδεις*, κακείθεν δὲ διελθὼν διὰ τῆς Ἀνδάλουσίας, *Γουαδαλιβίρου* καὶ *Σιβιλίας* ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ἴδια. Τὴν 20 Ἰανουαρίου 1848, ἀποβιβάσαντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἀνηγορεύθη βασιλεὺς, καὶ μετὰ ὀκτὼ ἡμέρας ἔνευσεν αὐτοπροαιρέτως ν' ἀπεκδυθῇ τῆς ἀπολύτου τοῦ μονάρχου ἐξουσίας καὶ νὰ παραχωρήσῃ συνταγματικὸς θεσμοὺς τοῖς φιλτάτοις αὐτοῦ ὑπηκόοις· οὐδὲν ἦττον οἱ κάτοικοι τῶν *Γερμανικῶν χωρῶν Ὀλστεύνου* καὶ *Δουνεμβούργου*, μὴ ἀρκεσθέντες εἰς τὰς παραχωρήσεις ταύτας, ἢ μᾶλλον κινούμενοι, ὡς πρὸ πολλοῦ ἐφαίνετο, ὑπὸ ἐθνικῆς ἀντιζηλίας κατὰ τῶν τὴν δανικὴν γλῶσσαν ὁμιλούντων λαῶν, καὶ προσέτι ὑπὸ τῆς κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος ἀναφανείσης ἀπανταχοῦ τῆς *Εὐρώπης* ἐπαναστατικῆς τάσεως, ἠγέρθησαν κατὰ τοῦ ἀρίστου τούτου βασιλέως, καὶ ὑποδοθησόμενοι ὑπὸ τῆς *Πρωσίας* καὶ ἄλλων *Γερμανικῶν ἐπικρατειῶν* εἰσέβαλον, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Δουκὸς *Αὐγουστεμβούργου*, εἰς τὴν δανικὴν χερσόνησον· ἀλλ' ἀποκρουσθέντες ἀνδρείως ὑπὸ τοῦ βασιλέως καὶ τοῦ γενναίου δανικοῦ στρατοῦ ἀπεχώρησαν μετὰ μάχης αἱματηρᾶς, καὶ ἰδίως τὰς ἐν *Φριδερίκῃ* καὶ *Ἰστέδῃ* φειδόμενος ὁμοῦς ὁ φιλόανθρωπος οὗτος βασιλεὺς τοῦ ἀνθρωπίνου αἵματος, συγκατένευσεν εἰς συνομολόγησιν εἰρήνης μετὰ τῶν πολεμίων καὶ τῆς λοιπῆς *Γερμανίας*, τῇ ἐγγυήσει τῶν μεγάλων τῆς *Εὐρώπης* Δυνάμεων.

Ἐπειδὴ δὲ καὶ τοῖς ἐν νεαρᾷ ἡλικίᾳ νυμφευθεῖς δὲν ἐτεκνοποίησε, τὴν 31 Ἰουλίου 1853 ἀνηγορεύθη, δυνάμει τοῦ περὶ διαδοχῆς τοῦ δανικοῦ θρόνου ἰσχύοντος νόμου, διάδοχος ὁ ὑπηρέτησας ἐν τῷ δανικῷ στρατῷ κατὰ τὰς προμνησθείσας μάχας πρίγκηψ *Χριστιανὸς ὁ ἐκ Σλεσβίγου-Ὀλστεύνου-Γλυκσβούρ-*

γου, ὅστις τὴν 26 Μαΐου 1842 ἔτους εἶχε νυμφευθῆ τὴν πρὸς πατρὸς ἀδελφίδην τοῦ μνησθέντος βασιλέως *Φρεδερίκου*, τὴν καὶ ἡγεμονόπαιδαν τῆς *Δανίας Ἀλοῦζίαν*, πριγκήπισσαν Ἑσσης, γεννηθεῖσαν τὴν 7 Σεπτεμβρίου 1817.

Ἴδου ἐν συντόμῳ καὶ ὁ γενεαλογικὸς αὐτῶν πίναξ.

Χριστιανὸς Θ΄.	Καρλότα
Βασιλεὺς Δανίας	ἡγεμονόπαις Δανίας,
	νυμφευθεῖσα μετὰ τοῦ <i>Γουλιέλμου</i>
	<i>Λαγγραβίου Ἑσσης.</i>
Φρεδερίκος Ζ΄.	Ἀλοῦζία
ὁ νῦν Βασιλεὺς Δανίας	νυμφευθεῖσα μετὰ τοῦ <i>Χριστιανοῦ</i>
	υἱοῦ <i>Φρεδερίκου-Γουλιέλμου</i> Δουκὸς
	<i>Σλεσβίγου-Ὀλστεύνου-Γλυκσβούργου</i>
	καὶ <i>Ἀλοῦζίας</i> πριγκηπίσσης Ἑσσης.

1. *Φρεδερίκος*, γεννηθεὶς τὴν 3 Ἰουνίου 1843.
2. *Ἀλεξάνδρα* γεννηθεῖσα τὴν 1 Δεκεμβρίου 1844, ἡ πρὸ μικροῦ ὑπανδρευθεῖσα τὸν διάδοχον τοῦ ἀγγλικοῦ θρόνου.
3. *Χριστιανὸς Γουλιέλμος Ἀδόλφος Γεώργιος* γεννηθεὶς τὴν 24 Δεκεμβρίου 1845, ὁ ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων.
4. *Μαρία Λάγμαρα* γεννηθεῖσα τὴν 26 Νοεμβρ. 1847.
5. *Θηρεσία Ἄννα* » » 29 Σεπτεμβρ. 1853.
6. *Βαλδημάρος* » » 27 Ὀκτωβρ. 1858.

I. ΔΕ-ΚΙΓ' ἈΛΛΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΚΑΒΗΣ

καὶ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΔΡΑΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ,

συνταχθεῖσαι ὑπὸ *Διονυσίου Αἰταρδάτου.*

ἐν *Ληξουρίῳ* *Κεφαλληνίας.*

(Ἐκ τῶν *Ἑλληνικῶν Παραδόσεων* τοῦ *Σχολικοῦ* ἔτους 1860-61. τοῦ *Κυρ. Θ. Καρούσου.*)

—οοο—

Ὁ *Εὐριπίδης* ἀρύεται τὴν ὑπόθεσιν τῆς *Ἑκάβης* ἀπὸ τὴν τῆς *Τρωάδος* ἐκπόρθησιν, συνδυάζων ἐντεῦθεν δύο πράξεις, τὴν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ *Ἀχιλλέως* θυσίαν τῆς *Πολυξένης*, καὶ τὴν τῆς *Ἑκάβης* ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ *Πολυμήστορος* τοῦ βασιλέως τῶν *Θρακῶν*, φονέως τοῦ υἱοῦ τῆς *Πολυδώρου*· ὅθεν ὅχι μόνον ἡ πρᾶξις τοῦ δράματος εἶναι διπλῆ, ἀλλὰ καὶ ὁ τόπος ἐνθα αἱ πράξεις διαδραματίζονται, δὲν εἶναι μόνον ἡ *Τροία*, ἀλλὰ καὶ ἡ *Θρακικὴ Χερσόνησος*. Καὶ περὶ μὲν τοῦ τόπου θέλωμεν μετὰ ταῦτα διαλάβειν,

περὶ δὲ τῆς συνάψεως τῶν δύο πράξεων τινὲς κατηγοροῦσι τὸν ποιητὴν ἀναφέροντες τὸν κανόνα, ὅτι εἰς πᾶν δράμα, ὀφείλει νὰ ἦναι μία ἢ πρᾶξις· ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἀποκλείει τὴν ποικιλίαν τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ μάλιστα πρέπει νὰ θεωρῆται ἄριστον τὸ δράμα ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον διάφοροι περιστάσεις τοιαυτοτρόπως πρὸς ἀλλήλας συγκινοῦνται, ὥστε τείνουσι πρὸς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν.

Τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ τῆς Ἑκάβης, ἐνθα τὰ διάφορα αὐτοῦ μέρη τοσοῦτον στενὰ συνδέονται, ὥστε ἐὰν ἀφαιρεῖτο ἐν τούτων, τὸ δράμα τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι ἀτελές. Ἴνα δ' εἴη μᾶλλον κατανοήσωμεν τὴν οἰκονομίαν αὐτοῦ, θέλομεν ἐφεξῆς ἐκθέσει τὴν ὑπόθεσιν.

Προλογίζεται τὸ εἶδωλον τοῦ Πολυδώρου, ὅστις πρὸ τριῶν ἡμερῶν φονευθεὶς ὑπὸ τοῦ Πολυμήστορος τοῦ ξενοδόχου του, ὅπως σφετερισθῆ τοὺς θησαυροὺς του, καὶ ριφθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν, διηγείται ὅτι εἰσπικούσθη παρὰ τῶν καταχθονίων θεῶν, ἵνα ἐμπέσῃ εἰς τὰς χεῖρας τῆς μητρός του τύχη ταφῆς, ὅτι δὲ ἡ μήτηρ του Ἑκάβη ἦλθεν ἐκ τῆς Τροίας μετὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ εἰς τὴν Χεβρόνησον, τὸ βασίλειον τοῦ Πολυμήστορος, διαμένοντος ἐνταῦθα, διότι εἶχε φανῆν ἐπὶ τοῦ τάφου του ὁ Ἀχιλλεὺς ἀπαίτων ὡς γέρας τὸν φόνον τῆς Πολυξένης. Κατόπιν ἡ Ἑκάβη προεξίνουσα, διηγείται ἀπαίσιόν τι ὄνειρον, ἐξ οὗ προαισθάνεται δυστύχημά τι εἰς τὸν Πολύδωρον καὶ τὴν Πολυξένην, καὶ ἐνῶ διηγείται ταῦτα προέρχεται χορὸς Τρωάδων, φέρων τὴν ἀγγελίαν ὅτι ἐθεσπίσθη παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἡ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἀχιλλέως σφαγίασι τῆς Πολυξένης. Ἐντεῦθεν ἄρχονται οἱ θρήνοι τῆς Ἑκάβης, προσκληθεῖσα δὲ ἡ Πολυξένη καὶ μαθεῖσα τὸ θέσπισμα θρηνεῖ καὶ αὐτὴ, ἀλλὰ μᾶλλον διὰ τὸ γῆρας τῆς ἐγκαταλειφθεῖσας μητρός της, ἢ διὰ τὴν ἰδίαν αὐτῆς συμφορὰν. Ἐν τοσοῦτῳ δ' ἔρχεται ὁ Ὀδυσσεὺς ταχθεὶς ὅπως ἐκπληρώσῃ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατοῦ, καὶ ὑπαγάγῃ τὴν παρθένον, ἣν ἡ Ἑκάβη ἀναμνήσασα ὅτι ἄλλοτε τοῦ εἶχε σώσειν τὴν ζωὴν, ὅτε ἐστάλη πρέσβυς εἰς Τρωάδα, πειράται νὰ τὸν συγκινήσῃ δι' ἐνθέρμων δεήσεων ὅπως μὴ ἀποσπάσῃ τὴν θυγατέρα της ἐκ τῶν μητρικῶν κόλπων, καὶ πείσῃ τοὺς Ἕλληνας νὰ προσφέρωσιν εἰς τὸν Ἀχιλλεὺς ἕλλο θῦμα· ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸς ἀντέτεινεν ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς ἀνὴρ ἄριστος δὲν δύναται νὰ στερηθῆ τοῦ γέρατος τούτου, ἡ Ἑκάβη προτρέπει τὴν θυγατέρα της νὰ προσθέσῃ καὶ αὐτὴ τὰς ἰκεσίας της· ἀλλ' ἡ Πολυξένη δείκνυται τοσοῦτον γενναία καὶ καρτερόψυχος, ὥστε τὸν μὲν θάνατον θεωρεῖ ὡς λιμένα, εἰς ὃν προσορμίζεται μετὰ σφοδροτάτην τρικυμίαν τῆς μάχης καὶ ἀπαλλάττεται τῆς αἰσχρᾶς δουλείας, τὴν δὲ μητέρα της παραμυθίζεται ὅτι δὲν μέλλει νὰ πάθῃ οὐδὲν ἀνάξιον τῆς

προτέρας της τύχης, ὥστε ἂν τις ἀποβλέψῃ εἰς τὴν νεότητά καὶ τὸ κάλλος της, δὲν δύναται νὰ μὴ θρηνήσῃ αὐτὴν ἀπερχομένην καὶ μετὰ πολλῆς στοργῆς καὶ λύπης ἀποχαιρετῶσαν τὴν μητέρα της.

Μετὰ τὸ ἄσμα τοῦ χοροῦ δι' οὗ οὗτος προειμάζεται τὰ μέλλοντα κακὰ τῆς δουλικῆς του καταστάσεως προσέρχεται ὁ Ταλθύβιος ὁ κήρυξ, ἀγγέλων ὅτι ἡ Πολυξένη ἀπ' αὐτῆς τῆς στιγμῆς τοῦ θανάτου ἔδειξε τοσοῦτον θαυμαστὴν καρτεροψυχίαν, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ Νεοπτόλεμος, ὅστις ἔμελλε νὰ ἐκτελέσῃ τὸν φόνον, τὴν ἐθυσίασε διστάζων καὶ ἄκων, καὶ οἱ παρόντες Ἕλληνες στρατιῶται προενόησαν ὅπως πᾶσα τιμὴ προσφερθῆ εἰς τὴν ἀποθανούσαν. Ἡ ἀγγελία αὕτη ἐνεποίησεν εἰς τὴν μητέρα ἀνακούφισίν τινα, ἥτις ἐπαινέσασα τὴν ἀρετὴν τῆς θυγατρὸς της ἐξαιτεῖται ὅπως τῆς παραχωρηθῆ τὸ πτώμα της, καὶ ἐπιμεληθῆ τὰ περὶ τοῦ ἐνταφιασμοῦ της· ἅμα δ' ἀποστείλασα τὴν θεράπαιναν ἵνα φέρῃ ὕδωρ ἐκ τῆς θαλάσσης πρὸς λοῦσιν τοῦ νεκροῦ, ἀπέρχεται καὶ αὐτὴ ἵνα παρασκευάσῃ τὸν ἐπικήδειον στολισμόν. Ἐντεῦθεν ἄρχεται τὸ ἕλλο τοῦ δράματος μέρος, ὅπερ, ὡς εἶπομεν, ἀποβαίνει ἀναγκασιότατον, διότι ἡ τραγωδία δὲν πρέπει νὰ περιέχῃ ὡς ὕλην τῆς ἄκρατον συμφορὰν, ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις νὰ ἦναι τοιαύτη, ὥστε ὅπως οὖν νὰ ἱλαρύνῃ τὴν ψυχὴν κατασπαράγμένην οὖσαν ὑπὸ τοῦ πόνου καὶ τοῦ οἴκτου· ἄλλως δὲ ἐλήφθη πρόνοια ἐν τῷ προλόγῳ ὅπως ἐκεῖνο ὅπερ εἶχεν ἀναγγεῖλαι ὁ Πολύδωρος ὅτι ἔμελλε νὰ ἐμφανισθῆ εἰς τὴν θεράπαιναν ἵνα τύχῃ ταφῆς, ἀναγκαιῶς ἐκράτει εἰς περιέργειαν τοὺς θεατὰς, αὐτόπτας γενομένους τῆς βαθείας θλίψεως τῆς Ἑκάβης, ἥτις ἐνεκα τοῦ ἀσθενοῦς γηρατειοῦ της δυσκόλως ἠδύνατο νὰ ἀνθέξῃ εἰς νέα δυστυχήματα. Φέρει δὲ ἡ θεράπαινα τὸ πτώμα τοῦ Πολυδώρου, συμβεβηκὸς ὅπερ καίτοι ἅπαντας ἐξέπληξεν, ἔλαβεν ἕμως ἄλλοίαν ἐκδοσιν, ἢ οἶον προσεδόκων ὡς πιθανόν· διότι ὁ ἀρχιστράτηγος Ἀγαμέμνων ἔρχεται πρὸς τὴν Ἑκάβην, θαυμάζων δικτὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἐβράδυνε νὰ ἐτοιμάσῃ τὰ τοῦ ἐνταφιασμοῦ, ὅθεν προτρέπει αὐτὴν νὰ ἐπισπεύσῃ τοῦτον ἡ Ἑκάβη μετὰ βραχύν τινα δισταγμὸν καθικετεύει νὰ συμπράξῃ μετ' αὐτῆς ὅπως ἐκδικηθῆ τὸν Πολυμήστορα διὰ τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ της. Εἰσακουσθεῖσα λοιπὸν προσκαλεῖ τὸν Πολυμήστορα μετὰ τῶν τέκνων του, ὅπως τῷ δικαιοῦσιν σπουδαῖόν τι ἀντικείμενον, ὑπισχνουμένη αὐτῷ μετὰ τὴν ἔλευσίν του νὰ τῷ παραδώσῃ θησαυρὸν κεκοιμημένον. Τούτου δὲ τοῦ ἀνθρώπου τὴν βδελυρὰν φιλοχρηματίαν τοσοῦτον ἐπιτυχῶς παρέστησεν ὁ ποιητὴς, ὥστε ἀναγκαιῶς πύξθη ἡ ὀργὴ τῶν θεατῶν καὶ ἡ χαρὰ διὰ τὴν ἐπικειμένην ἐκδίκησιν. Εἰσελθόντος δὲ εἰς τὴν σκηνὴν μόνου ἀνευ δορυφόρων ἀκούονται παρευθὺς μεγάλαι κραυγαί, ὅθεν μετ' ὀλίγον ἐξεληθεῖσα ἡ Ἑκά-

ἔτι ἐπιβεβαιωτοῦ ὑπὸ πτευσεν ὁ ἐκ γυναικῶν συγκείμενος χορὸς, εἰκάζων ὅτι ἐξετελέσθη τὸ σχέδιον τῆς βασιλίσσης, τοῦ νὰ ἐκδικηθῇ τὸν Πολυμήστορα, τυφλώσασα αὐτὸν καὶ ἀποσφάζασα τὰ τέκνα του.

Κατόπιν παρίσταται ὁ Πολυμήστορ ἐλευθερὸς τὴν θέαν· ὅτε μὲν ὀργίζεται, ὅτε δὲ θρηνεῖ, καὶ ἄλλοτε ἐξαιτεῖται βοήθειαν· τέλος δὲ προσέρχεται ὁ Ἀγαμέμνων, πρὸ τοῦ ὁποίου συζητεῖται ἡ ὑπόθεσις, καὶ κατακρίνεται ὁ Πολυμήστορ. Ἡ καταστροφή αὕτη τοῦ δράματος φέρει ὡς ἀποτέλεσμα ὅπως εἰάν τις προλαβόντως περιέπιπτεν εἰς ἀθυμίαν βλέπων τοσαύτας συμφορὰς τῶν Πριαμιδῶν καὶ τὴν σκληροτάτην ἐξόντωσιν ἀπάσης τῆς οἰκογενείας, νῦν ἀναλαμβάνη θάρρος, ἀναλογιζόμενος ὅτι οὐδὲ εἰς τὰς ἐσχάτας δυστυχίας δὲν πρέπει νὰ ἀπελπίζεται τις, καὶ ὅτι ὁ ἀδικῶν δὲν ὑπεκφεύγει ἐπὶ τέλους τὴν θείαν Νέμεσιν.

Ἀρμόζει δ' ἐνταῦθα νὰ ἀναφέρωμεν καὶ τὰς ἐν τέλει τοῦ δράματος προρρήσεις τοῦ Πολυμήστορος μέλλοντος νὰ ἀποθάνῃ, ὅστις ἐν εἶδει μάντεως προλέγει τὴν μετατροπὴν τῆς Ἑκάβης εἰς κῦνα, καὶ τὸν φόνον τοῦ Ἀγαμέμνονος. Ἡ ἐπίνοια δὲ αὕτη τοῦ ποιητοῦ ἀρμόζει τὰ μάλιστα εἰς τὸ πένθιμον ἐκεῖνο καὶ μελαγχολικὸν εἶδος τῆς τραγωδίας, εἰς ὃ ἀρέσκειται ὁ Εὐριπίδης. Ὡσαύτως καὶ παρ' Ὀμήρῳ ὁ ψυχορραγῶν Ἔκτωρ προλέγει τὸν θάνατον εἰς τὸν Ἀχιλλέα ἐν μέσῳ τοῦ θριάμβου του, Ἰλ. X. στιχ. 355, χωρίον ὑπερ ἀναφέρει καὶ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης βιβλίον 18 Κεφ. Α., διὰ τῶν λέξεων τούτων «Πυθαγόρας ὁ Σάμιος καὶ τινες ἕτεροι τῶν παλαιῶν φυσικῶν ἀπεφήναντο τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ὑπάρχειν ἀθανάτους, ἀκολούθως δὲ τῷ δόγματι τούτῳ καὶ προγινώσκειν αὐτὰς τὰ μέλλοντα, καθ' ὃν ἂν καιρὸν ἐν τῇ τελευτῇ τὸν ἀπὸ τοῦ σώματος χωρισμὸν ποιῶνται, τούτοις δ' ἔσκει συμφωνεῖν ὁ ποιητῆς Ὀμηρος, παρειαγῶν τὸν Ἔκτορα κατὰ τὸν τῆς τελευτῆς καιρὸν, προλέγοντα τῷ Ἀχιλλεῖ τὸν μέλλοντα συντόμως αὐτῷ συνακολουθήσειν θάνατον.»

Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον προλέγει καὶ ὁ Σωκράτης καταδικασθεὶς εἰς θάνατον. Πλάτωνος Ἀπολογία. «Τὸ δὲ δὴ μετὰ τοῦτο ἐπιθυμῶ ὑμῖν χρησιμώδησαι, ὡς καταψηφισάμενοί μου· καὶ γὰρ εἰμὶ ἤδη ἐνταῦθα, ἐν ᾧ μάλιστα ἄνθρωποι χρησιμώδουσι ὅταν μέλλωσιν ἀποθνεῖσθαι.» Ὅθεν τὴν δοξασίαν ταύτην εὐστόχως μετεχειρίσθη ὁ Εὐριπίδης, διότι ὅστις ἐχάρη βλέπων τὴν Ἑκάβην ὀπωσοῦν παρηγορηθεῖσαν ἐν τῷ μέσῳ τοσαύτων δυστυχιῶν, ἡ ἐμνήσθη τὴν κατὰ τοῦ Πολυμήστορος ἀπόφασιν τοῦ κραταιοῦ Ἀγαμέμνονος, πόσῃν φρίκῃν μέλλει νὰ ἡσθάνη, ἀναλογιζόμενος τὸν μέλλοντα χρόνον, καθ' ὃν ἡ μὲν γηραιὰ βασιλίσσα, ἐξαντλήσασα πᾶν εἶδος συμφορᾶς, ὤφειλεν ἐπὶ τέλους νὰ μεταμορφωθῇ εἰς

κῦνα, ὁ δὲ ἄναξ ἀνδρῶν καὶ νικητῆς Ἀγαμέμνων νὰ ὑποστῇ ἀξιοδάκρυτον θάνατον διὰ τῶν μηχανορραφμάτων τῆς συζύγου του. Δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ τις τὴν ἀξιολογότητα τοῦ δράματος τούτου, ἐν ᾧ θαυμασίως συγκιρνώνται τοσαῦτα πάθη, ὁ φόβος, ὁ θαυμασμός, τὸ μῖσος καὶ τὸ ἔλεος.

Ἄλλ' ἡ σύνδεσις ἐκείνη τῶν δύο πράξεων παρήγαγεν, ὡς φαίνεται, τὸ ἀτοπον ταῦτο, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῇ ἡ σκηνὴ εἰς τὴν Θρακικὴν χερσόνησον, καὶ εἰς τὴν Τροίαν. Καὶ καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὴν Χερσόνησον ἐξάγεται ἐκ τε τοῦ στίχου 33, καὶ ἐξ ἑτέρων χωρίων τοῦ αὐτοῦ δράματος. Ἐν δὲ τῇ Τρωάδι ἐτελέσθη ἡ θυσία τῆς Πολυξένης, διότι καὶ τοι εἰκάζουσι τινες, ὅτι ἐν Χερσόνησῳ ἀνηγέρθη κενοτάφιον τοῦ Ἀχιλλέως, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐτελέσθη ἡ θυσία, τῆς εἰκασίας ταύτης οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἔχνος ἀνευρίσκεται. Ἡ δύνατο ὁ ποιητῆς νὰ ὑποθέσῃ ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐπανῆλθον ἐκ τῆς Χερσόνησου εἰς τὴν Τροίαν. Δύο δὲ τινα συντείνουσι ὅπως οἱ θεαταὶ ἀγνώωσι τὴν μεταβολὴν ταύτην τοῦ τόπου· πρῶτον ὅτι ἡ θυσία δὲν ἐκτελεῖται ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀλλὰ γινώσκειται μόνον ἐκ τῆς διηγήσεως τοῦ κήρυκος· δεύτερον δὲ ὅτι ὁ ποιητῆς ἐπιμελῶς προφυλάττεται νὰ μνημονεύσῃ τὸν τόπον τοῦ τάφου, ἵνα οἱ ἀκούοντες μὴ στρέψωσι τὴν προσοχὴν των εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. Περὶ τούτου ἐπραγματεύθη ὁ Ἑρμᾶνος εἰς τὰς σημειώσεις ἐν τῷ στίχῳ 33 καὶ τοι ἀπαντῶνται χωρία, ἐνθα ὁ ποιητῆς φαίνεται ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ του ἐγκατέλιπε τὴν προφύλαξιν ταύτην, διότι τὰ παρὰ τοῦ Ἀγαμέμνονος λεγόμενα στιχ. 444 καὶ ἐφεξῆς

«*Εἰ δὲ μὴ Φρυγῶν*

*Πόργουσι πεισόντας ἡσμεν Ἑλλήνων δορὶ
Φόβον παρέσχ' ἄν οὐ μέσως ὃ δε κτύπος.»*

δὲν ἀρμόζουσιν εἰμὴ ἐν τῷ αὐτῷ πεδίῳ τῆς Τροίας καὶ ἐν ταῖς περιχώροις τῆς ἀλωθείσης πόλεως.

Οἱ Σχολιασταὶ δὲν παρετήρησαν ἄλλην τινὰ δυσκολίαν ἀναφυομένην εἰάν παραβάλη τις τοὺς στίχους τούτους ἐκ τοῦ Προλόγου·

«*Ὁ Πηλέως γὰρ παῖς ὑπὲρ τύμβου φανείς
Κατέσχ' Ἀχιλλέως πᾶν στράτευμ' Ἑλληνικόν
πρὸς οἶκον εὐθρόνοντασ ἐναλίαν πλάτην
Αἰτεῖ δ' ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν Πολυξένην
Τύμβῳ φίλου πρόσφαγμα καὶ γέρας λαβεῖν.»*

μετὰ τῶν ὑπὸ τῆς Ἑκάβης ἐκφωνουμένων στιχ. 94. 97.

«*Ἡλθ' ὑπὲρ ἄκρας τύμβου κορυφαῖς
Φάντασμ' Ἀχιλλέως.*

*Ἦδη δὲ γέρας τῶν πολυμήχθων
Τινὰ Τρωιάδων.»*

Ἐκάτερα τὰ χωρία ταῦτα διαφέρουσιν ἀπ' ἀλλήλων, διότι εἰς μὲν τὸ πρῶτον λέγεται ὅτι ὁ Ἀχιλλεὺς

ἤτησεν ὀνομαστήν τὴν Πολυξένην, εἰς δὲ τὸ δεύτερον οὐδεὶς γίνεται λόγος περὶ τῆς Πολυξένης, ἀλλ' ἀναφέρεται μόνον, ὅτι ἤτησέ τινα τῶν Τρωάδων τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο ἀντικείμενον θίγει ἐν τοῖς στίχοις 112—117, καὶ ἐν τοῖς στίχ. 304—305· ἀλλ' οὐδὲν βέβαιον δύναται ἐκ τούτων νὰ ἐξαχθῇ. Εἰς αὐτὸ δὲ τὸ δράμα ποίαν γνώμην νὰ ἠκολούθησεν ὁ Εὐριπίδης τεκμαιρόμεθα ἐκ πολλῶν δεδομένων· ὁ διὰ τὸ ἐνύπνιον φόβος τῆς Ἑκάβης, ἡ ἀγγελία τοῦ χοροῦ περὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀποφάσεως, τέλος δὲ ἡ πλήρης ἀμοιβαίου πόνου καὶ δακρύων συνδιάλεξις τῆς μητρὸς μετὰ τῆς θυγατρὸς, πάντα ταῦτα ἤθελον εἶσθαι εἰς ἄκρον γελοιώδη, ἐὰν σαφῶς ἐγινώσκετο ποῖον θῦμα ἤτησεν ὁ Ἀχιλλεύς. Τί λοιπὸν νὰ συμπεράνωμεν; ἀράγε ὅτι εἰς τοσοῦτον βραχὺ διάλειμμα ἐπελάθετο ὁ Εὐριπίδης, ὅ,τι ἔγραψεν ἐν τῷ Προλόγῳ καὶ ὅτι αἴφνης προέκυψεν ἡ διαφορά αὕτη; Τοῦτο δὲν φαίνεται πιθανόν, ἀλλὰ πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν μήπως εἰς τὰ χωρία ταῦτα εἶναι μεγαλύτερα τῶν λέξεων ἡ διαφωνία, ἢ ἡ τῶν πραγμάτων, διότι ὁ Ἀχιλλεύς οὐδὲν ἕτερον ῥητῶς ἀπήτησεν, εἰμὴ νὰ θυσιασθῇ ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Τρωάσ τις αἰχμάλωτος. Οὐδὲν ἄρα τὸ κωλύον νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Πολύδωρος ἐξηγῶν τὴν θέλησιν ἐκείνου εἶπεν ὅτι ἤτησε τὴν Πολυξένην ὑπερ καὶ οἱ Ἕλληνες ἐξετέλεσαν ἀποβλέψαντες παρευθὺς εἰς τὴν Πολυξένην, ἣτις καὶ ἐχρημάτισέ ποτε μελλάνουμφορ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ ἦτον ὄντως ἀξία τοιοῦτου ἤρωος. Ἐντεῦθεν δὲν εἶναι παράδοξον ἂν ἡ Ἑκάβη ἐνθυμήθη μόνον τοῦ λόγου τοῦ Ἀχιλλέως μηδὲν ἄλλως διανοηθεῖσα τὸν φόνον τῆς θυγατρὸς τῆς, καὶ τοι, ὡς φαίνεται, συνέλαβε περὶ τούτου τινὰ ὑπόνοιαν, διότι εἶναι ἴδιον τῆς φύσεως τῶν ἀνθρώπων νὰ μὴ ἦναι πολὺ ὀξυδερκεῖς εἰς ἀπευκταῖα.

(Ἀκολουθεῖ.)

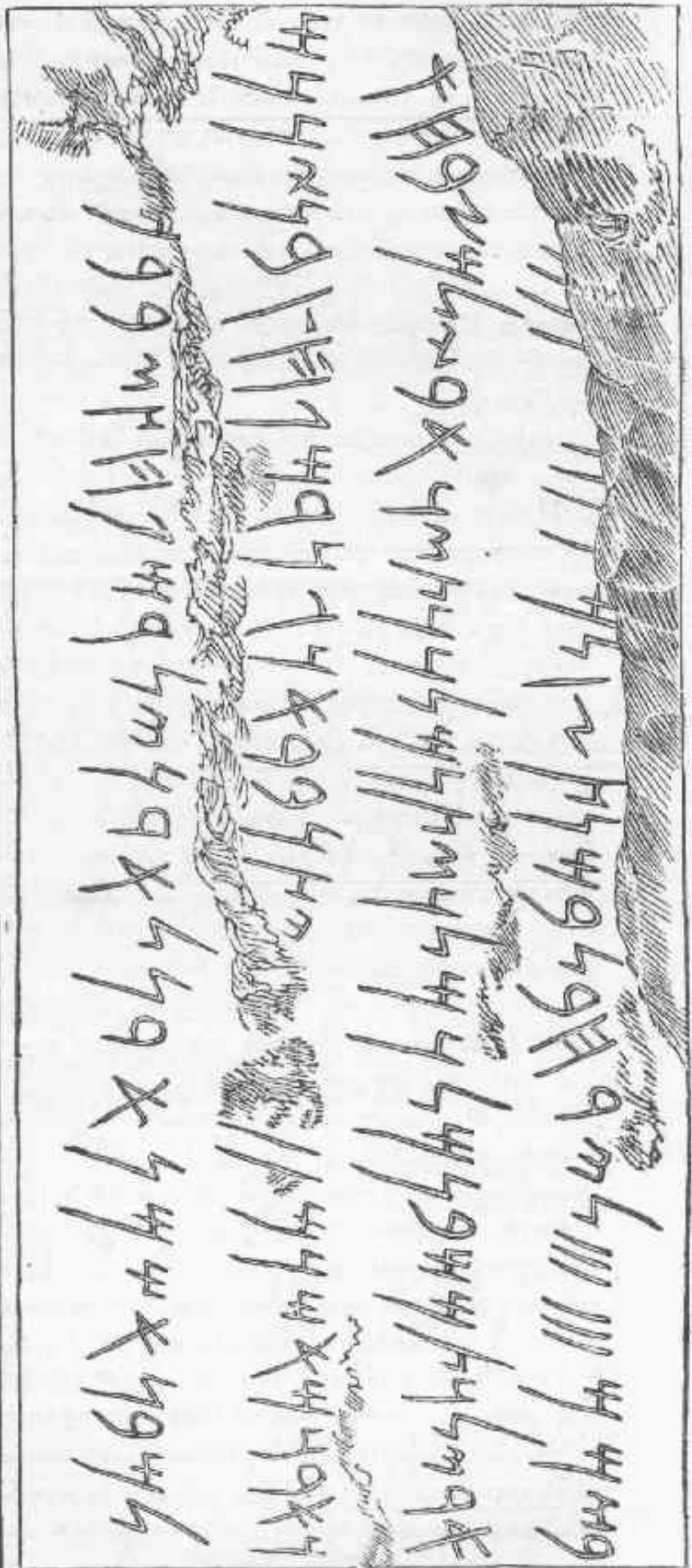
ΠΕΡΙ ΦΟΙΝΙΚΙΚΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ ΕΝ ΚΥΠΡΩ.

(Ἐκ τῶν Transactions of the Royal Society of Literature).

— 000 —

« Τὸ ἀκόλουθον μικρὸν φυλλάδιον σύγκειται ἐξ ἀποσπασμάτων περιέργων τινῶν ἐπιστολῶν, αἵτινες ἐγράφησαν πρὸς τὸν συνάδελφόν μου Κάρλον Νιούτον, ἔφορον τῶν Κλασικῶν Ἀρχαιοτήτων τοῦ Βρετανικοῦ Μουσείου, ὑπὸ τοῦ Κ. Δημητρίου Πιερίδου, Ἕλληνας κατοικοῦντος εἰς Λάονακα τῆς Κύπρου. Ὁ Κ. Πιερίδης διατείνεται ὅτι ἐξετάζων ἐγγραφά τινα ἀφορῶντα τὰς ἀρχαιότητας τῆς Κύπρου, ἀπήντησε δύο ἑλληνικὰς ἐπιγραφὰς ἀναγομένας εἰς τοὺς Πτολεμαίους, τὰς ὁποίας ἀντέγραψεν ὅτε περιηγεῖτο τὴν νῆσον ταύτην μετὰ τοῦ ἐσχάτως ἀποβιώσαντος

ἄγγλου πλοιάρχου Γρέιβς. Αἱ ἐπιγραφαὶ αὗται εὐρέθησαν ὀκτὼ μίλια πρὸς δυσμὰς τῆς Λεμησσοῦ, πλησίον τῶν ἐρειπίων τοῦ ἀρχαίου Κουρίου, ἐπὶ λίθων οἷτινες, ὡς φαίνεται, ἀπετέλουσαν μέρος τοῦ ναοῦ τοῦ ἀφισρωμένου εἰς Ἀπόλλωνα τὸν Ἰλάτην, ὀνομασθέντα

οὕτως ἐκ τῆς πόλεως Ἰλως, ὅπου ὁ ναὸς οὗτος εἶχεν ἐγερθῆ. Ἡ δὲ θέσις αὕτη ἐτι καὶ νῦν ὀνομάζεται « Ἀπόλλωνα » ὑπὸ τῶν πέριξ κατοίκων. Ὁ Τζέτζικ λέγει περὶ τῆς Ἰλως τὸ ἐξῆς: Ἰλη πόλις Κύπρου